

Телешун С.О.*

ГЛОБАЛЬНІ ВИКЛИКИ ТА РИЗИКИ, ЯКІ ЗАГРОЖУЮТЬ СВІТУ У 2010 -2015 РР.: МІСЦЕ І РОЛЬ ООН У ЦИХ ПРОЦЕСАХ

У статті аналізуються основні виклики сучасності та можливості їх вирішення шляхом співпраці в межах ООН.

Ключові слова: глобальний, виклики, ризики, світ, ООН.

В статье анализируются основные вызовы современности и возможности их решения посредством сотрудничества в рамках ООН.

Ключевые слова: глобальный, вызовы, риски, мир, ООН.

The present article deals with analysis of global challenges of the period of 2010-2015 years and the prospects of their solving by the way of cooperation within the frameworks of UN.

Key words: global, risks, challenges, world, UN.

Кожний черговий ювілей такої впливової міжнародної організації, як ООН завжди привертає підвищену увагу громадськості, політиків, фахівців з галузей міжнародного прав і відносин, експертів та журналістів.

Головним і постійним питанням, що викликає гострі дискусії на протязі багатьох років у середовищі фахівців, є питання адекватності ООН сучасним світовим викликам та здатності цієї міжнародної організації ефективно реалізовувати свої програмові завдання в межах існуючих функціональних повноважень. Формула - «Новий світ» створює нові реалії, які потребують нових технологій, креативних підходів та якісних послуг у сфері публічної політики - стає наріжним каменем ефективних суспільно – політичних інституцій, зокрема і такої, як ООН.

ООН від бюрократичної організації супроводження світових процесів суспільного значення і базового майданчика політичних компромісів і дискусій, на нашу думку повинна перетворитися на суб'єкт ефективної публічної політики у сфері міжнародних відносин.

Насамперед питання не в тому, яка Організація була раніше, а питання в тому, що на сьогодні може запропонувати світовому співтовариству ця вельми поважна організація.

Зокрема питання ефективної публічної політики ООН у XXI ст. не вичерпується тільки цільовими завданнями і функціями XX ст., а й не меншою мірою потребує вдосконалення механізмів практичної реалізації рішень цього колективного органу. До речі, про це засвідчила й світова економічна криза, яка у широкому розумінні слова стала кризою системи управління. Як наслідок не завжди адекватна реакція відповідних провідних світових структур і національних інститутів влади на виклики сьогодення .

Перед ООН, як суб'єктом міжнародної політики гостро постає питання швидкого і фахового визначення суспільних проблем, які можна вважати колективними і які потребують швидкого вирішення, як на локальному так і глобальному рівнях.

* доктор політичних наук, професор, завідувач кафедри політичної аналітики та прогнозування, керівник навчально-наукового комплексу «Аналіз державної політики» НАДУ при Президентові України

Ступінь ефективності у різних формах публічної діяльності ООН буде визначатися наявністю каналів доступу зацікавлених суб'єктів міжнародної політики до цього процесу. Крім того для підтримки власних рішень ООН повинна буде ціле направлено спрямовувати свій вплив на активних політичних і неполітичних акторів усіх рівнів, які через взаємодію з цією організацією прагнуть реалізувати власні інтереси.

Встановлюючи нові інституційні норми, ООН повинна, використовувати як вже існуючі ресурси так і новітні комунікативні технології, які здатні допомогти у реалізації власної публічної політики, як ефективного механізму підтримки публічного порядку. Крім того у міжнародного співтовариства є нагальна потреба у ООН, як органу, що може не тільки супроводжувати суспільні процеси, визначати загрози і колективні проблеми, а й моделювати наслідки прийнятих цією організацією рішень.

У зв'язку з цим перед організацією постають питання пов'язані і з створенням механізмів запобігання системним ризикам і кризам. На нашу думку існують п'ять груп глобальних ризиків, які будуть трансформуватися, але зберігати потенціал системних загроз, як людству у цілому так і окремим регіонам і державам.

На першому місці це ризики економічного характеру: нестійкі ціни на продукти харчування та енергоносії; не прогнозовані та спекулятивні коливання світових валют; фінансова криза; падіння вартості активів; циклічні прояви кризи в економіках країн домінуючої трійки; уповільнення глобалізації; стагнація управлінського менеджменту; обмежені фінансові ресурси і їх інвестиції у інфраструктуру тощо.

До другої групи ризиків можна віднести загрози геополітичного характеру, зокрема це: міжнародний і не тільки тероризм; несанкціоноване розповсюдження технологій масового ураження; гостра ситуація у «країнах осі нестабільності» – Афганістан, Іран, Північна Корея, Ірак, Ізраїль - Палестина; транснаціональна злочинність і корупція; провал існуючого світового порядку.

Третя група ризиків сконцентрована на питаннях оточуючого середовища: кліматичні катастрофи та катаклізми; дефіцит води; отруєння навколишнього середовища; зникнення окремих представників флори і фауни.

Соціальні ризики: різні види пандемії; міграція; нові інфекційні і хронічні захворювання; гуманітарні катастрофи; світоглядні конфлікти на рівні світових культур та інші.

І остання група основних ризиків – технологічні ризики: системні збої інформаційної інфраструктури; втрата баз даних; техногенні катастрофи; токсичні наночастини; кібернетичні війни; втручання в інформаційний приватний простір тощо.

За цих умов перед ООН постає питання щодо трансформації власної ідентичності із збереженням традицій і інститутів, які можуть надавати публічні послуги світовому співтовариству у XXI ст. Мова йде про створення центру прогнозування нових світових загроз і відпрацювання на його базі моделей їх нейтралізації. Крім того реалізуючи свої програмні завдання Об'єднані Нації мають шанс повернути право бути лідируючим інформаційним провайдером на світовому майданчику міжнародних політичних і гуманітарних послуг та координатором ситуаційного центру вирішення суспільних проблем світового характеру. Перефразовуючи слова Президента США і одного з фундаторів Ліги Націй Вудро Вільсона, можна сказати, що суспільство потребує якісних послуг при неефективному управлінні, особливо тоді, коли світ змінюється.